

A mezőgazdasági, halászati, élelmezésbiztonsági és természetvédelmi miniszter ...-i WJZ/ sz. szakpolitikai iránymutatása az állatok magas hőmérsékleten történő szállításáról szóló szakpolitikai iránymutatás módosításáról

A mezőgazdasági, halászati, élelmezésbiztonsági és természetvédelmi miniszter,

tekintettel az általános közigazgatási törvény 4:81. cikkére, valamint az állatoknak a szállítás és a kapcsolódó műveletek közbeni védelméről, valamint a 64/432/EGK és a 93/119/EK irányelv és a 1255/97/EK rendelet módosításáról szóló, 2004. december 22-i 2005/1/EK tanácsi rendelet (HL L 3., 2005.) 3. cikkére,

a következőket rendeli el:

I. cikk

Az állatok magas hőmérsékleten történő szállításáról szóló szakpolitikai iránymutatás 1. cikkében a „ha a szállítás legalább 35 Celsius-fokos kültéri hőmérsékleten történik olyan szállítóeszközzel, amely nem rendelkezik aktív hűtőrendszerrel” szövegrész helyébe a következő szöveg lép: „ha a szállítás legalább 30 Celsius-fokos kültéri hőmérsékleten történik olyan szállítóeszközzel, amely nem rendelkezik aktív hűtőrendszerrel, vagy ha a szállítás díszhalakat, hüllőket, ehető halakat, rákot vagy homárt érint, akkor a szállítás legalább 35 Celsius-fokos kültéri hőmérsékleten történik olyan szállítóeszközzel, amely nem rendelkezik aktív hűtőrendszerrel”.

II. cikk

E szakpolitikai iránymutatás hatálybalépésének napja az azt tartalmazó Kormányzati Közlöny közzétételét követő nap.

E szakpolitikai iránymutatást az indokolással együtt közzé kell tenni a Kormányzati Közlönyben.

A MEZŐGAZDASÁGI, HALÁSZATI, ÉLELMEZÉSBIZTONSÁGI ÉS TERMÉSZETVÉDELMI MINISZTER,

Indokolás

1. Bevezetés

Ez a szakpolitikai iránymutatás a magas környezeti hőmérsékleten történő szállítás tekintetében előírja, hogy az állatoknak a szállítás és a kapcsolódó műveletek közbeni védelméről, valamint a 64/432/EGK és a 93/119/EK irányelv és a 1255/97/EK rendelet módosításáról szóló, 2004. december 22-i 2005/1/EK tanácsi rendelet (HL L 3., 2005.) (a továbbiakban: szállítási rendelet) 3. cikkében megállapítottak szerint „az állatok nem szállíthatók vagy szállíthatók oly módon, amely sérülést vagy szükségtelen szenvedést okozhat számukra”. Az állatok meleg időjárási viszonyok között történő szállítása hőstresszhez és szenvedéshez vezethet, és ezáltal sérti ezt a tilalmat. A 2020. évi szakpolitikai iránymutatás megállapította, hogy mindig ez az eset áll fenn 35 fokos vagy annál magasabb kültéri hőmérséklet esetében. A szakpolitikai iránymutatás e módosításával a külső hőmérsékleti határérték 35 Celsius-fokról 30 Celsius-fokra módosul, mivel az új tudományos ismeretek azt mutatják, hogy e külső hőmérséklet felett az állatok nagymértékben ki vannak téve a hőstressz kockázatának. A szakpolitikai iránymutatás minden hollandiai szállításra vonatkozik, még akkor is, ha azok egy másik országból indulnak vagy egy másik országba tartanak. A díszhalak, hüllők, fogyasztásra szánt halak, rákok és homárok szállítását illetően a külső hőmérsékleti határérték 35 Celsius-fok marad.

2. A magas hőmérséklet hatásai az állatok jólétére

Az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóságnak (EFSA) az állatszállítás jóléti kockázatairól szóló tudományos jelentése¹ azt mutatja, hogy a Hollandiában jellemző páratartalom mellett a 30 Celsius-fokos vagy annál magasabb kültéri hőmérséklet a hőstressz miatt mindig jelentős kockázatot jelent a jóléti problémák szempontjából. Ugyanez a jelentés azt is feltárja, hogy különböző állatfajok esetében 30 Celsius-fok alatti kültéri hőmérsékleten is fokozott a hőstressz kockázata. A szakpolitikai iránymutatás megvalósíthatóságát is figyelembe véve egy általános hőmérsékleti határértéket kellett választani valamennyi állatfajra vonatkozóan a szállítási rendelet 3. cikkében foglalt követelmények hatálya alá tartozó valamennyi szállítás esetében. Ez a határérték megegyezik a távolsági szállítások esetében már meglévő hőmérsékleti határértékkel. Ennek a hosszú útvonalon történő szállításra vonatkozó hőmérsékleti határértéknek az az oka, hogy az Európai Bizottság 2019-ben felhívást intézett a tagállamokhoz, hogy a továbbiakban ne engedélyezzék a távolsági szállításokat, ha útközben 30 Celsius-fokos vagy annál magasabb kültéri hőmérséklet várható. Sok más európai tagállamhoz hasonlóan a mezőgazdasági, halászati, élelmiszerbiztonsági és természetvédelmi miniszter is reagált erre a felhívásra.

Mindazonáltal a szállított állatoknál még 30 fok alatti környezeti hőmérsékleten is előfordulhat a hőstressz miatti szükségtelen szenvedés. A szélsőséges hőmérsékleten történő állatszállításra vonatkozó nemzeti tervben leírtak szerint a Holland Élelmiszerbiztonsági és Fogyasztóvédelmi Hatóság (Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit – NVWA) további ellenőrzéseket végez a De Biltben előrejelzett 27 Celsius-fokos kültéri hőmérséklettől. A hatóság végrehajtási intézkedéseket hoz abban az esetben, ha a meleg körülmények között történő szállítás az állatok számára hőstresszt és szenvedést okoz, és ezáltal sérti a szállítási rendelet 3. cikkét.

Az állatok meleg körülmények közötti szenvedésének kockázata nagyobb a szállítás során, mint más helyzetekben (pl. istállóban). Ennek két oka van. Először is, a berakodás és a szállítás olyan kiegészítő tevékenységet jelent, amelyet gyakran az állatok stresszreakciója kísér. Az állatok ezért gyorsabban felhevülnek. Másodszor, szállítás közben az állatok közelebb vannak egymáshoz, mint az istállóban, és kevesebb hely van felettük a szükséges szellőzéshez, ami azt jelenti, hogy kevésbé képesek leadni testhőjüket. Az állatok nem tudnak elmenekülni ebből a helyzetből, hogy lehűljenek. A fenti okok miatt ezért indokolt kijelenteni, hogy az állatok 30 fokos és azt meghaladó kültéri hőmérsékleten, a Hollandiában jellemző páratartalom mellett történő szállítása esetén mindig nagy a szükségtelen szenvedés kockázata.

Kivételt képez a díszhalak, hüllők, fogyasztásra szánt halak, rákok és homárok szállítása. Ennek az az oka, hogy ezen állatkategóriák, különösen a Hollandiában tartott és forgalmazott számos faj esetében nem valószínű, hogy 30 Celsius-fok felett történő szállítás során jobban ki vannak téve a

¹ Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság, 2022. szeptember 7., „A sertések szállítás közbeni kímélete” (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7445>), Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság, 2022. szeptember 7., „A szarvasmarhák szállítás közbeni kímélete” (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7442>), Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság, 2022. szeptember 7., „A konténerben szállított házimadarak és nyulak kímélete” (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7441>), Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság, 2022. szeptember 7., „A kiskérődzők szállítás közbeni kímélete” (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7404>), Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság, 2022. szeptember 7., „A lófélék szállítás közbeni kímélete” (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7444>).

hőstressz kockázatának. A díszhalak és a hullók gyakran meleg vagy akár forró életkörülmények között élnek természetes élőhelyükön. Ezenkívül a díszhalakat vízzel megtöltött zsákokban, polisztirol konténerekben szállítják. A fogyasztásra szánt halakat, rákokat és homárokat is általában vízben szállítják. Ez a víz nagyon fokozatosan melegszik fel, így nem várható, hogyállítás közben a víz hőmérséklete a halak, rákok és homárok számára kritikus szintre emelkedik. Ezenkívül nem állnak rendelkezésre EFSA-vélemények a hullók, díszhalak, ehető halak, rákok és homárokállítására vonatkozó maximális környezeti hőmérsékletéről. Tudományos szempontból nem igazolt, hogy a maximális hőmérséklet csökkentése jóléti előnyökkel járna ezen állatok számára. Az Európai Bizottságnak a szállítási rendelet felülvizsgálatára irányuló javaslata sem határoz meg maximális hőmérsékletet ezen állatokállítására vonatkozóan. Végül, ezen állatkategóriáknak más a fiziológiája, mint az emlősöknek, ami azt jelenti, hogy hőháztartásuk másképp működik, és képesek ellenállni a magasabb hőmérsékleteknek. Mindazonáltal ezen állatkategóriák esetében is vannak olyan maximális hőmérsékletek, amelyek felett nehézségeik lesznek. Ezért ezen állatkategóriák esetében a korábbi 35 fokok határérték továbbra is hatályban marad.

3. A szállításszervező általi tervezés

A szállítási rendelet hangsúlyozza, hogy az állatokállításához fontos a megfelelő tervezés. Az 5. cikk (3) bekezdésének bevezető mondata és a) pontja előírja, hogy az állatszállítást szervezőknek mindenállítás előtt gondoskodniuk kell arról, hogy aállítás különböző szakaszainak nem megfelelő összehangolása miatt az állatok jóléte ne kerüljön veszélybe, valamint figyelembe vegyék az időjárási viszonyokat. Ezért előzetesen kell cselekedni. Ez azt jelenti, hogy semmiképpen sem kerülhet sor állatszállításra, ha fennáll annak a kockázata, hogy útközben aállítás olyan területen halad át, ahol a külső hőmérséklet 30 Celsius-fok vagy annál magasabb. Még a 30 fok alatti várható hőmérséklet ellenére is alaposan meg kell fontolni, hogy sor kerülhet-eállításra, tekintettel az állatfajjal és az állatkategóriával kapcsolatos állatjóléti problémák bizonyos hőmérsékleteken való előfordulásának valószínűségére. Ha aállításra 30 fokok vagy annál magasabb külső hőmérsékleten kerül sor, az állatok jóléte szempontjából fontos, hogy aállítás ne késleltessék hosszú ideig, és szükség esetén olyan megfelelő helyre irányítsák, ahol az állatokat ki lehet rakodni és el lehet helyezni. Az a tény tehát, hogy ilyen esetekben aállítás – a lehető legnagyobb mértékben korlátozva – folytatódik, természetesen nem befolyásolja azt, hogy ez sérti a szállítási rendelet 3. cikkét, ezért végrehajtási intézkedésre kerül sor.

4. Hűtőrendszerrel felszerelt szállítóeszközök

Mivel végső soron a szállítóeszközben lévő állatokra vonatkozó feltételekről van szó, ez a szakpolitikai iránymutatás csak azokra a járművekre vonatkozik, amelyek a szállítótérben nem rendelkeznek aktív hűtőrendszerrel, nevezetesen légkondicionálóval. Az aktív hűtőrendszerrel felszerelt szállítóeszközök képesek arra, hogy a külső hőmérséklettől függetlenül kellő mértékben lehűtsék (vagy felmelegítsék, ahogy az a naposcsibék kondicionáltállítás esetén történik) a szállítóeszközön belüli hőmérsékletet az állatok számára kellemes hőmérsékletre. A (mechanikus vagy egyéb) szellőztetés megléte nem elegendő annak vélelméhez, hogy rendelkezésre áll az e szakpolitikai iránymutatás szerinti hűtőrendszer, mivel a szellőztetés meleg külső levegőt fúj be. Bár ez kellemesebb lehet az állatok számára, az állatok hőmérséklete nem csökken, ami azt jelenti, hogy a szenvedés kockázata változatlan marad. Különösen azokban az időszakokban, amikor a szarvasmarhaszállító teherautó megáll – például az esetleges forgalmi dugók idején vagy a vezető pihenőideje alatt –, az aktív hűtés nélküli járművekben a hőség gyorsan nő, és ezt nem akadályozza meg a szellőztetés. Azoknak az állatszállításoknak, amelyek az aktív hűtőrendszer megléte miatt nem tartoznak e szakpolitikai iránymutatás hatálya, természetesen továbbra is meg kell felelniük a szállítási rendelet rendelkezéseinek, ami többek között azt jelenti, hogy az állatoknakállítás közben nem szabad szükségtelen sérülést vagy szenvedést okozni.

5. Szabályozásból eredő terhek

E szakpolitikai iránymutatás célja a szállítási rendelet értelmezése, ezért nem került sor a szabályozásból eredő terhek elemzésére.

6. A végrehajthatóság és az érvényesíthetőség vizsgálata

Vizsgálati összefoglaló

A végrehajthatósági, megvalósíthatósági és csalásbiztossági vizsgálat (HUF-vizsgálat) során az NVWA megállapítja, hogy a szakpolitikai iránymutatás korlátozottan végrehajtható és megvalósítható. Az NVWA szerint ez a korlátozottság abból ered, hogy nincs jogalap arra, hogy a távolsági szállítás előtt értékeljék az útközbeli hőmérsékletet, és – ha ez a hőmérséklet útközben meghaladja a 30 Celsius-fokot – ne dolgozzák fel a szállítás iránti kérelmet. Az NVWA azt is megállapítja, hogy a jogsértések csak *tettenérés* esetében deríthetők fel, ami azt jelenti, hogy az NVWA a belföldi szállítás előtt nem tud eljárni. Emellett az NVWA kijelenti, hogy a szakpolitikai iránymutatás nem határozza meg, hogy az NVWA hogyan állapíthatja meg, hogy a szakpolitikai iránymutatást megsértették. Ezenkívül az NVWA úgy véli, hogy – tekintettel arra, hogy a jövőben nagy valószínűséggel gyakoribbá válnak azok a napok, amikor a hőmérséklet eléri vagy meghaladja a 30 Celsius-fokot – a gyakorlatban mindig mérlegelnie kell majd, hogy a kapacitásait milyen mértékben használja fel az állatok szállítás közbeni jólétének ellenőrzésére az egyéb állatjóléti kockázatok ellenőrzésével szemben. Az aktív hűtőrendszerrel felszerelt szállítóeszközzel történő szállításra vonatkozó kivételt illetően az NVWA megállapítja, hogy nem kerültek be olyan kritériumok, amelyeknek az ilyen rendszernek meg kell felelnie. Az NVWA ezért nincs abban a helyzetben, hogy ezt értékelje. Az NVWA azt is megemlíti, hogy a szakpolitikai iránymutatás indokolásában egyértelművé kell tenni, hogy a szakpolitikai iránymutatás nem ellentétes a szállítási rendelettel. Végül az NVWA jelzi, hogy bizonytalan, hogy mi fog történni akkor, ha az NVWA akkor adja ki az egészségügyi bizonyítványt, amikor 30 Celsius-foknál hűvösebb van, és később végrehajtási intézkedéseket hoz a Hollandiában történő szállítás során, ha a hőmérséklet meghaladja a 30 Celsius-fokot.

Válasz

A hosszú útvonalon történő szállítás előtt az NVWA-nak értékelnie kell, hogy a benyújtott szállítási terv reális-e és megfelel-e a szállítási rendeletben megállapított szabályoknak. A fentieknek megfelelően ez a szakpolitikai iránymutatás előírja, hogy a szállítási rendelet 3. cikkében megállapítottak szerint „az állatok nem szállíthatók vagy szállíthatók oly módon, amely sérülést vagy szükségtelen szenvedést okozhat számukra”. Ha a hosszú útvonalon történő szállítás előtt már egyértelmű, hogy az út során nagy valószínűséggel 30 Celsius-foknál melegebb lesz, az NVWA megállapíthatja, hogy a szállítási terv nem felel meg a szállítási rendelet szabályainak. A szakpolitikai iránymutatás például jogi támogatást nyújt az NVWA-nak a szállítási tervnek a távolsági szállítás előtti értékeléséhez. Mivel a szakpolitikai iránymutatás a szállítási rendelet 3. cikkében megállapított tilalom értelmezése, amely szerint „az állatok nem szállíthatók vagy szállíthatók oly módon, amely sérülést vagy szükségtelen szenvedést okozhat számukra”, nem ellentétes a szállítási rendelettel.

Rövid útvonalon történő szállítás és belföldi szállítás esetében ilyen szállítási terv nem kötelező a szállítási rendelet alapján. Ezért itt valóban nem lehet előzetesen eljárni, és a végrehajtás a *tettenérés* közbeni ténymegállapításoktól függ. Ezenkívül a kiállított egészségügyi bizonyítvány nem mentesíti a szállítmányozót az állatok szállítás közbeni jólétével kapcsolatos felelőssége alól. A szállítmányozónak továbbra is a szállítási rendelet szabályainak megfelelően kell végeznie a szállítást, lehetővé téve a végrehajtást, ha az NVWA megállapítja, hogy a szállítmányozó 30 Celsius-fokon szállít állatokat.

Az NVWA maga határozhatja meg, hogyan tudja bizonyítani, hogy a szakpolitikai iránymutatást megsértették. Ezt a módszert az NVWA tovább részletezheti egy munkautasításban, ahogyan az a 2020. évi szakpolitikai iránymutatás esetében is történt, amelyben 35 Celsius-fok az állatok szállítására vonatkozó felső korlát.

Érthető, hogy az NVWA-nak a gyakorlatban a rendelkezésre álló kapacitás alapján kell döntést hoznia a hatósági állatorvosoknak és más felügyelőknek a felügyeleti tevékenységbe történő bevonásáról.

Ami azokat a kritériumokat illeti, amelyeknek az aktív hűtésnek meg kell felelnie, a szakpolitikai iránymutatás indokolása egyértelművé teszi, hogy ez olyan légkondicionálást jelent, amely lehetővé teszi, hogy a szállítóeszközön belüli hőmérséklet – a külső hőmérséklettől függetlenül – megfelelően lehűthető legyen az állatok számára kellemes hőmérsékletre. Magától értetődik, hogy az ilyen aktív hűtéssel rendelkező szállítóeszközöknek továbbra is meg kell felelniük a szállítási rendelet rendelkezéseinek, ami többek között azt jelenti, hogy az állatoknak szállítás közben nem szabad szükségtelen sérülést vagy szenvedést okozni.

7. Értesítés

PM

Az (EU) 2015/1535 irányelvnek (értesítési irányelv) való megfelelés érdekében a rendelettervezetről **PM** számon értesítették az Európai Bizottságot. Az úgynevezett három hónapos szünetelési időszak alatt az Európai Bizottság vagy más tagállamok: **PM**. Az értesítés eredménye.

A MEZŐGAZDASÁGI, HALÁSZATI, ÉLELMÉZÉSBIZTONSÁGI ÉS TERMÉSZETVÉDELMI MINISZTER,